

Tematiskt arbete utifrån elevernas intressen

KARIN LAGER

S koldagen går mot sitt slut och eleverna börjar anlända till fritidshemmet Nyponet från olika håll. På Nyponet arbetar Leila, Krister och Selma hel-tid samt Peter, som arbetar där tre eftermiddagar i veckan. Leila och Krister går för att hämta ettor och tvåor medan Selma har ansvar för att ta emot förskoleklass eleverna. Hon försöker samla ihop dem och få dem att sätta sig ner på den runda mattan. Ganska snart uppstår en kamp mellan Selma och några av eleverna. De vill inte sätta sig ner utan vill lämna rummet och gå in i köket där legot finns. Peter ställer sig i vägen för dörren och markerar att dit ska ingen gå. Då uppstår istället en mer handgriplig kamp mellan eleverna och Peter. Nästan inga av eleverna sitter på mattan där Selma vill att de ska sitta.

Leila och Krister kommer med alla ettor och tvåor. Sammanlagt har de nu mellan 50 och 60 elever, som de ska försöka samla till en storsamling. Planen är att de ska prata om Mello-tävlingen de haft och titta på sammanställningen av röster som visas i ett stort diagram på väggen. Många av eleverna är intresserade av diagrammet som visar hur de röstat men personalen kämpar fortfarande för att få alla elever att sitta ner och lyssna. Flera elever står upp och pekar och skriker och vill inte vänta på sin tur att tala. Eleverna tystas ner med allt hårdare tonläge från personalen. Spänningen ökar också mellan eleverna och flera av dem som suttit lugna börjar nu irritera sig på de elever som de menar stör och skapar oro. Kampen mellan eleverna och de vuxnas disciplinering eskalerar. Krister försöker tala lugnt med eleverna och hålla fokus på Mello-tävlingen. Till sist får en av eleverna nog av de elever som försöker få tyst på hen och en brottningsmatch uppstår i soffan. Personalen ingriper för att försöka få dem att sluta bråka med varandra.

Krister upplöser samlingen och låter eleverna gå iväg och göra det de vill. Eleverna försvinner till de olika rummen, de tar fram legot och börjar bygga, några tar en boll och går ut på skolgården, några elever går in i något av de mindre rummen och påbörjar en lek, några andra sätter sig och ritlar.

På fritidshemmet Nyponet har personalen tidigare haft en dialog om att det är viktigt med en känsla av gemenskap över klass- och åldersgränserna.

Mello-tävlingen är ett tema de arbetat med de senaste veckorna i syfte att mötas i något som personalen bedömt vara ett gemensamt intresse. Alla elever som velat har kunnat bidra med uppträdanden och alla har haft möjlighet att rösta. Elever och personal har hjälpts åt att göra resultatet av röstningen åskådlig i form av ett diagram.

Efter incidenten vid storsamlingen konstaterar arbetslaget att arbetet med Mello-temat inte har fungerat som det var tänkt. De är överens om att avsikten var att kroka i elevernas intresse och skapa ett temaområde utifrån det. Innehållet och upplägget ser dock inte ut att engagera alla elever.

– Vi får ju lägga mer tid på att hålla ordning och skälla på eleverna än på att komma vidare i temaarbetet. Vi måste backa bandet, säger Selma och de andra instämmer.

– Ja, ambitionen var ju att bygga en ”vi-känsla” genom att ha ett gemensamt tema som involverade alla elever, säger Leila.

– Jag är beredd att lägga ner Mello-temat, det har ju inte funkat alls som vi hade tänkt. Men om ni har någon idé om hur vi kan gå vidare så kan jag väl omvärdera, suckar Krister.

Personalen konstaterar i samtalet att deras strävan efter en vi-känsla har fått motsatt effekt; eleverna försöker istället komma undan det kollektiva innehåll som de vuxna leder. De fortsätter att diskutera hur de kan arbeta med ett gemensamt innehåll och samtidigt behålla elevernas intresse.

– Mello är uppenbarligen inget som alla är intresserade av. Vi kanske ska komma på ett annat tema att arbeta med istället? säger Peter.

– Nej, alla är väl inte intresserade, såklart, men eleverna kan ju ha olika intressen inom temat. Alla måste ju inte sjunga och dansa, konstaterar Selma.

Arbetslaget resonerar sig fram till att de ska fortsätta med det tema som de trots allt tror kan engagera eleverna men kommer fram till att de bör tänka om vad gäller genomförandet. De diskuterar syftet med samlingen och inser att det finns andra lösningar än en storsamling. Vid vissa tillfällen i veckan är de fyra personal på ca 55 elever och de skulle då kunna ansvara för varsin mindre grupp på ungefär 14 elever som håller till i varsitt rum. Upplägget skulle kunna bidra till ökade möjligheter för alla elever att delta aktivt i samlingen och att göra sina röster hörda. Leila föreslår att grupperna kan vara flexibla – att de kan blanda åldrar när syftet är att lära känna varandra och när det passar göra grupper utifrån elevernas intresseområden. I arbetet med Mello-temat skulle grupperna kunna ha olika fokus; de som vill dansa, sjunga och uppträda kan utgöra en grupp, de som vill fixa dekor och liknande en andra grupp, de som vill filma eller sköta ljud och ljus som scenarbetare en tredje grupp, och de som vill sköta biljetter och servering en fjärde grupp. På så sätt kan ett större intresse och engagemang skapas kring det gemensamma temaområdet.

Samtalet i arbetslaget leder till att de planerar för ett nytt upplägg, där det första steget är att föra en dialog med eleverna. Vid mellanmålet, på skolgården och i soffan samtalar de med eleverna om vad de skulle vilja göra inom Mello-temat. Under nästa träff sammanställer arbetslaget vad de kommit fram till. De bildar grupper utifrån elevernas önskemål och därefter går de igenom vem i arbetslaget som ska ansvara för vilken grupp. De inventerar sina intressen och kunskaper inom exempelvis skapande, musik, bild och film och teknik.

De följande veckorna arbetar de fyra intressegrupperna på inom sina områden. Arbetslaget tar ett gemensamt ansvar för att stämma av med varandra och för att planera fördelning av lokaler och material mellan grupperna. Varje ansvarig vuxen skapar förutsättningar för eleverna att exempelvis dansa, bygga eller baka. De för samtal med eleverna i sin grupp och stöttar deras arbete genom att tillföra material, utmana tankar och bidra med entusiasm och inspiration. Varje vecka har de en avstämning i grupperna och diskuterar hur de ska ta sig vidare inom temat men möjliggör också för eleverna att satsa sig med aktiviteter utanför temaområdet.

Förslag till diskussionsfrågor

- Vilka fördelar finns det med ett tematiskt arbetssätt? Vilka utmaningar kan ni se?
- Hur kan arbetslaget arbeta för att alla elever ska uppleva att deras röster blir hörda i planeringen av verksamheten?
- Vilka metoder kan arbetslaget använda för att inventera elevernas intressen?
- Hur kan arbetslaget arbeta så att eleverna utmanas och inspireras att pröva på nya saker och bredda sina intresseområden?